

Posudek vedoucího práce:

Hodnocená bakalářská práce: Robert Klika: *Transkulturní prvky v románu Nagíba Mahfúze „Awlád háratíná“*, 2022, rkp 35 stran

Studijní program: TK; Studijní obor: Transkulturní komunikace

Vedoucí práce: Lukáš de la Vega Nosek, Ph.D.

Oponent práce: doc. Mgr. David Bouma, Ph.D.

Hodnocení vedoucího práce:

Originálnost a vhodnost tématu: **A**

Myšlenkové zpracování a invence: **C**

Metoda práce: **B**

Formální zpracování práce: **E**

Stylistické a gramatické zpracování práce: **E**

Studentova komunikace a spolupráce s vedoucím práce: **D**

Návrh na výsledné hodnocení: D

Otázka k obhajobě: *Ve své práci v rámci aplikace transkulturní analýzy hovoříte o emocích. Doslovně: „A co jiného má člověk uskutečňovat především právě srdcem, když ne transkulturní komunikaci.“ (s. 30) Rozumím, co tím chcete říci, ale přece jenom, neměla by transkulturní komunikace být také o rozumu? Není komunikace jako taková postavená na slově (logos), a to i přes řadu nonverbálních prvků? Zkuste mi tedy ještě jednou říci: základní prvky transkulturní komunikace, tak, jak ji vnímáte vy?*

Podrobně:

I) Originálnost a vhodnost tématu (hodnocení: A)

Práce se zabývá do češtiny nepřeloženým a skvostným dílem Nadžíba Mahfúze *Děti naší čtvrti (Awlád harátíná)*. Vzhledem k jeho obsahu (duchovní dějiny lidstva) je dílo vhodným k analýze z pozice transkulturní komunikace. Téma je sice velmi široké, ale je vhodné i pro bakalářskou práci. Samostatnou otázkou je úloha beletrie pro transkulturní komunikaci. Ke všem těmto otázkám se autor věnuje. Mohu také říci, že bakalářská práce přes všechny nedostatky splňuje základní požadavky kladené na bakalářskou práci.

II) Myšlenkové zpracování a invence (hodnocení: C)

Autor nejprve důstojně předložil život a dílo analyzovaného autora. Poté se vhodně zaměřil na předložení děje románu, který předložil poměrně věrně. Neubráníl se však častým konstatacím bez jakékoliv argumentace či přímých signifikantních citací. Následně připravil sice poměrně krátkou, ale velmi důležitou kapitolu o analýze románu z perspektivy transkulturní komunikace. Také se zamyslel nad beletrií v rámci transkulturní komunikace. Z těchto důvodů je struktura i základní myšlenky autora povedené a splňují základní kritéria kladené na bakalářskou práci.

I přesto se však v práci objevuje řada nedůsledností, povšechností a nekonzistentností. Za všechny:

Všude: V celé práci autor prokládal text většinou vhodnými citacemi z arabských přísloví. Toto samo o sobě je skvělý nápad, ovšem autor se nevyvaroval často zmatečnému a příliš násilnému vložení přísloví. Čtenář tak často nechápe, proč to přísloví zde je. Navíc jej autor nikterak nezmínil v úvodu ke své práci. Čtenář je tak

představen před otázkou, proč jsou zde arabská přísloví? Chce tím autor něco říci? Co? Co chce říci mnoha příslovími z arabské kultury?

s. 9: „*Tento muž v románu nepochybně symbolizuje samotného Boha.*“ Zde absentuje přesné a argumentativně vystavěné stvrzení této konstatace.

s. 13: „*při kterém socialistický spisovatel byl těžce zraněn*“ nazvat Mahfúze socialistickým spisovatelem je jednoduše řečeno přepjaté, neřku-li nespravedlivé; jistě se socialismus u něho objevuje, ale jako jeden z mnoha dalších aspektů.

s. 16: „*...v Gabalawihou soukromých věcech...*“ autor přehlíží, že jde o proniknutí do nejintimnějších komor Gabalawihou paláce, jde o opětovnou krádež, o proniknutí k jádru takto literárně zpracovaného světa.

s. 23-24: „*Pojetí světa u Mahfouze znamená nikoliv univerzum, či svět o sobě, ale jenom nějaký, pro nás důležitý obraz celku.*“ – tomu vůbec nerozumím:

a) tedy klíčové je, že jde o obraz? A pokud ano, co z toho vyplývá? Pokud ne, co z toho vyplývá?

b) lze vůbec od literáta očekávat vyobrazení univerza či světa o sobě?

c) jaký je rozdíl mezi tímto románem pojatým jako univerzum a tímto románem jako obrazem celku?

s. 24: „*Mahfouz nám dává tohoto prostoru hodně a je například otázkou, nakolik má samotný Gabalawi symbolizovat absolutního kosmokratora.*“ To je samostatná hermeneutická otázka. Zde autor pouze navozuje klíčovou otázku, ale vůbec ji nedotáhne, nepokusí se na ni odpovědět. Nemá být úvaha spíše obrácená, tedy nechce Mahfúz spíše na obrazu rodiny ukázat duchovní vztahy mezi monoteismy? Tedy „kosmokrator“ je opravdu otázka *non sense*?

s. 24: „*Tato symbolika může naznačovat, že Stvořitel nedal vzniknout jen a pouze jedné skupině lidí, ale už při stvoření přál jinakosti či pestrosti. A toto spěje k upevnění jakéhosi stmelujícího ustavujícího bodu budoucího dialogu uvnitř rozmanitosti. Takové východisko Zdenka Sokolíčková nalézá v hodnotě rovnosti svobody a pokory ve vztahu k přírodě. Muslimským autorem popisovaný prapůvodní Bůh má prvky starozákonního Hospodina, Elohima, který má rád příběhy. Je nelítostný a je přísnější než novozákonní Bůh, kterého známe my. I potom Alláh je milosrdný.*“ Obecně se domnívám, že pro transkulturní reflexi Mahfúzova románu má více, co říci Sokolíčková než Burda, a to jednak jejím konceptem transkulturality, ale například i jejím odkazem na „*vztah svobody a pokory k přírodě*“. Ovšem z uvedené citace mi není vůbec jasné, proč sem odkaz na Sokolíčkovou autor dal. Navíc onen autorův postřeh o „*jinakosti, pestrosti*“ je klíčovým momentem Koránu (viz K 5,48: „*Kdyby byl Bůh chtěl, byl by vás věru učinil národem jediným, avšak neučinil tak proto, aby vás vyzkoušel tím, co vám dal. Předstihujte se vzájemně v konání dobrých skutků!*“), tedy nikoliv jen jakýsi starozákonní či novozákonní Bůh, ale i Bůh islámu chce rozmanitost, pestrost.

s. 24: „*svého druhého syna Idrise, symbolizujícího Lucifera*“ opětovně přílišné konstatování, bez špetky argumentace. Navíc bych spíše volil jiné jméno pro označení Satana, než středověké christianizované a latinizované Luciferus.

s. 24: „*Mahfouzův člověk symbolizuje manicheismus dobra a zla.*“ (**s. 33:** „*Autor knihy se pohybuje v jakémisi manicheismu, kdy je z něho cítit veliká skepse a ruku v ruce s jeho skepsí je z něho současně cítit i nějaký druh naděje a energie*“) Autor se v manicheismu nějak shlédl, když v práci na tuto nauku dvakrát (s. 24 a 33) odkazuje, ale nechápu proč. Zdá se mi, že zde autor chápe manicheismus jako synonymum pro dualismus, či bipolární paradoxalitu, či jisté druhy a formy antagonismu. Manicheismus je ovšem

mnohem více filosoficko-teologická nauka o dvou bozích – dobra a zla, z jejichž boje vzniká svět, jde tedy veskrze o kosmologický princip, než něco jiného. Myslím si, že Mahfúzova literárně podaného člověka charakterizovat „manicheismem“ je přepjaté.

s. 26: „...kdy postava Rifaa, v očích Evropana symbolizující pantokratora...“ Tomu máme rozumět tak, že pro Evropana je Ježíš pantokrator? Celá pasáž mi připadá přepjatá, co např. spirituality františkánů, dominikánů, karmelitánů, copak oni – představitelé evropské spirituality - vnímají Ježíše jako pantokratora?

s. 27: „Nebude překvapením, že ze všech tří náboženských protagonistů přál egyptský autor nejvíce Qassemovi, představiteli Muhammada.“ Opětovná konstatace bez argumentace. Navíc zde autor podsouvá čtenáři myšlenky o „žádném překvapení“. Nechápu, proč by to měl čtenář takto myslet? Navíc, není celý román vlastně protiislámský, viz atentát na Mahfúze, když jde o zlidštění Alláha (Gebelawih) i proroků?

s. 28: „Ke Gabalawimu Arafa nikterak nevzhlíží, naopak, do božského paláce se vloupá...“ Není Arafovo provinění již o řadu stránek dříve, když vlastně pochybuje o jeho existenci?

s. 28: „...Arafa, trpící spasitelským syndromem“ Opětovná konstatace bez argumentace.

s. 30: „A co jiného má člověk uskutečňovat především právě srdcem, když ne transkulturní komunikaci? Jde totiž o empatii či sympatii, kterou vysíláme z našeho hlediska či východiska, které je pracně a jen krátkodobě osvobozené, i osvoboditelné, od zažitých vlivů naší vlastní kultury.“ Značně redukcující, co „rozum“ v transkulturní komunikaci? Druhá polovina citace lehce ztrácí smysl pro kostrbatost češtiny.

s. 30: „A transkulturní komunikaci, která na nás může z pera cizokrajného spisovatele doslova i přímo proudit, jsme-li správně naladěnými příjemci čili transkulturně erudovanými zájemci o toto. Na tomto principu poznávání odlišné kultury vnímám jako důležitou věc naše jakési postřehnutí skutečnosti, že v té jinakosti nalézáme vlastně stejnost, když objevujeme, že my lidé, byť jsme příslušníci všech možných kultur, nakonec máme totožné starosti, tužby, problémy, obavy i radosti. Postřehnutí stejnost navzdory odlišnosti a porozumění navzdory kulturní jinakosti.“ Dobré ba skvostné myšlenky, které stály za to, aby byly domyšleny. Ovšem jedna obsahová námitka, co znamená „transkulturně erudovanými zájemci“?

s. 31: „Každá z kultur v knížce sama sebe přesahuje k transcendenci a každá z nich má tedy přesah směrem ke Gabalawimu, specificky symbolizovaného Pánaboha nás všech.“ Jedna z klíčových vět transkulturní analýzy. Žel málo domyšlená a příliš generalizující – ne všichni jsme teisté, navíc kde autor bere argumenty pro konstatování, že všechny kultury přesahují k transcendenci? Toto opakování Burdova bonmotu chtělo výrazně argumentativně podložit přímými citacemi z románu a ze všech „kultur“! Co je vlastně podle autora bakalářské práce „kultura“ v analyzovaném románu? Jsou to následovníci jednotlivých postav?

III) Metoda práce: B

Autor o své metodě toho moc neřekl, což беру jako chybu. Bohužel, ani nezmínil definici transkulturní perspektivy, ze které k románu přicházel.

Pochopitelně je logické, když za předmět svého bádání vytkne román, že jeho metodou bude hermeneutika a textová analýza. S přispěním současné filosofické produkce, zvláště filosofie jazyka, snad i sémantiky či sémiologie.

I přes absenci klíčového hlediska se mi zdá, že základní kapitoly vedl metodologicky ukázněně a víceméně rozlišeně. Proto je tato absence pouze formální.

IV) Formální zpracování práce (hodnocení: E)

Autor práci dopisoval v posledních týdnech před odevzdáním a z nedostatečné revize výsledného textu vyšla celá řada nedokonalostí. Většinou chyb se mohlo předejít. I přesto považuji práci za dostatečnou.

Všude: naprosto nejasné užívání kurzívy (signifikantní na s. 27). Zdá se, že přímé citace románu v kurzívě nejsou, jsou jen v uvozovkách. Kdežto nadbytečné citace arabských přísloví – vložených do textu – jsou v uvozovkách i kurzívou, ale proč???

s. 7: V pdf verzi ve STAGU v obsahu chybí paginace kapitol, ba naopak je tam „chybné hlášení“!!

s. 8: v celé práci autor užívá naprosto zmatenou transliteraci a transkripci. Ve většině případů vychází z anglické (*sh* místo české *š*). Vše je vidět na jménu analyzovaného autora, autor jej uvádí jako: *Naguib Mahfouz Abdelaziz Ibrahim Ahmed Al-Basha*; správně by ovšem mělo být: *Nadžíb / Nagíb Mahfúz Abdelazíz Ibráhím Ahmed al-Baša*. Navíc autor nikde nezmínil, jak a proč přepisuje jména, tak jak je přepisuje. Vždyť by stačilo poznamenat, že se drží anglického překladu a jména ponechává, jak jsou tam. Vedoucí práci počítal se závěrečnou revizí a s pomocí, ale v nastalém zmatku a zbývajících dnech na to rezignoval. Výsledné nejasnosti jdou tak na bedra autora pro nedostatek času a nedostatečnou komunikaci s vedoucím práce.

s. 10: *Gamaliji / Gamaleya* - Dokonce se autor dopouští různých transliterací.

s. 10: *Mustafy Qasheeshy* - To je kdo? Kdy se narodil? Kde zemřel? Jakou měl funkci? Šejch al-Azhar neznačí vůbec nic! Šejchem je zván každý absolvent náboženské větve studií.

s. 10: „*fabiánský intelektuál*“? to je kdo? Chybí povšechná definice fabiánského socialismu

s. 10: „*lidové čtvrti staré Káhiry*“ co znamená ona *lidovost* v pohledu geografického místa?

s. 11: „*Al Majalla a Al Jadida*“ – správně *al-Madžalla a al-Džadída*

s. 11: „*Postupně doma po práci napsal, nebo, jakožto státní zaměstnanec možná i v práci, přes třicet románů a novel, a dále také patnáct povídkových sbírek.*“ Není úplně fér hovořit v bakalářské práci o tom, že státní zaměstnanec má v zaměstnání čas na psaní románů! Tato informace se řadí vedle floskulí a zbytečných frází různých populistů!

s. 12: „*al-Qáhira al gadída*“ / „*at-Tulátíja*“ – správně: *al-Qáhira al-džadída* / *al-Qáhira al-gadída* / *at-Thuláthíja*

s. 13: „*vedení správné pro lidstvo veškeré*“ – na co autor práce odkazuje, co cituje? Zřejmě Korán, ale to mohl vetknout do poznámky, či do závorky.

s. 14: „*idejemi fabiánského socialismu*“ co to je, má zde být definice fabiánského socialismu, či odkaz na předešlé vysvětlení.

s. 14: „*Salam Moussa / Taha Hussein.*“ – správně *Salám Mússa / Taha Hussejn / Taha Husajn*

s. 15 (nesčetněkrát i ve variantě *muqaddamské*): „*Muqaddam*“ v celé práci je takto chybně psáno. Vedoucí práce však na toto upozornil autora při poslední revizi textu!!! Jde o *Muqattam*! Nejde jen o poušť, ale o skalní masiv na východ od Káhiry, kde dnes je káhirská čtvrt'. A na svazích je káhirská Citadela. V názvu je emfatické *t*, nikoliv *d*!

s. 16: „*Ahamovi*“ má být *Adhamovi*

s. 19: „*Shafí'ího*“ má být *Šáfí'ího*

s. 20: „*Hanashem*“ má být *Hanašem*

- s. 22: „*Awlád ħáratiná*“, proč má pod h tečku, když to jinde autor neuvádí?
 s. 25: „*Al Hamdanu*“ má být *al-Hamdanu*
 s. 25: „*Shafiqy*“ má být *Šafíqy*
 s. 26: „*Yasmine*“ má být *Jasmína*
 s. 28: „*Badriya*“ má být *Badríja*

V) Stylistické a gramatické zpracování práce (hodnocení: E)

Předkládaná bakalářská práce je zřejmě nejslabší v gramatické a stylistické perspektivě. Řada gramatických, ale hlavně stylistických chyb značně ztěžuje četbu textu a pochopení jeho významu. Práci by slušela důkladná revize a zjednodušení řady dlouhých souvětí. Jednou z nejčastějších chyb je vyšínutí z vazby (anakolut).

- s. 8: „*Mezi nimi bylo kupříkladu i studium na vysoké škole, protože s mým novým společenským statusem související pobírání invalidního důchodu mi k takovým věcem otevíralo dveře (byť ne už v úplně studentském věku).*“ Věta nedává smysl.
- s. 8: „*Lidé znají islámu v dalším textu patrně poznají navíc i paralely momentů z Muhammadovi samotným Alláhem do rukou seslaném koránu.*“ Slovosled je bizarní a nečeský, navíc se autor doslova utopil v předložkách a pádech.
- s. 14: „*O Západní vědomosti obohacený Salam Moussa se pak doma vyjadřoval ke všem aktuálním problémům.*“ Proč Západní s velkým z?
- s. 15: „*Jméno Muqaddam nese nepatrná část mnohamiliónové Káhiry, metropole stamilionového Egypta, který je jen nepatrnou částí světové ekumeny, jejíž obyvatelé v dnešních dnech překračují počet osmi miliard.*“ Počet informací v tomto souvětí daleko přesahuje přiměřenost. Navíc je zde opět vyšínutí z vazby (anakolut). Proč autor užívá nábožensky motivovaného substantiva ekuména?
- s. 15: „*Důvody jeho rozhodnutí v knize zmiňované nejsou a pouze čtenáře, který už dopředu věděl, Koho že to velký Gabalawi symbolizuje, eventuálně ještě možná takového čtenáře, který bude mít už v těchto úplných začátcích knihy schopnost spolehlivě se dovtipit skutečného stavu věcí, se může domnívat, že tak učinil proto, že starozákonní Pánbůh má rád příběhy.*“ Této větě vůbec nerozumím. Češtinářsky strašlivé! Argumentačně nulové.
- s. 15: „*chová se jako šílenec útočící na praskající peklo*“ Opětovně nejasné, co znamená šílenec útočící na praskající peklo?
- s. 17: „*Jdou s Umaimou potmě nocí a navzdory otcovu, v jakékoliv jiné situaci nepřekročitelnému, zákazu vstoupí do zapovězené komnaty.*“ Proč sem autor vklínil zmatečné „*v jakékoliv jiné situaci nepřekročitelnému*“ chybně jsou zde čárky. Věť nerozumím.
- s. 18: „*Tak jako tak ale otčímovo čestné slovo záhy nabírá koperníkovský obrat a Gabal musí čelit přesile dozorcových krvelačných gangsterů, kteří mají rozkaz ho zabít a Al-Hamdan zdecimovat.*“ Mluvit o koperníkovském obratu je nevhodné a neadekvátní v rámci proměny děje literárního románu!
- s. 18: „*Je prvním mužem, který je po spoustě letech v noci na poušti poctěn setkáním se svým předkem Gabalawim. „Poctivý je ten, kdo nekrade a nepodvádí, přestože může.“*“ Autor po celou práci vkládá do výkladu často velmi vhodná arabská přísloví, ale často se jejich obsah míjí významem textu, jako např. zde.
- s. 19: „*On ale po žádné hegemonii netouží, a cílí jen a pouze na lidi ve své uličce, coby Gabalawiho eupatridy*“ autorův vkus užívat cizojazyčných pojmů je věrohodný, ale zde je to příliš okaté (viz eupatrida přece má význam v řeckém kontextu, proč to násilně užívat pro termín „rodinný“?)

s. 22: „Příběh Awlád háratiná se odehrává v lokalitě, v níž a v jejímž okolí v průběhu dějin vzniká Egyptská metropole.“ Přemíra předložek a zájmen, z toho pramenící absence významu věty. Proč je adjektivum *egyptská* s velkým E?

s. 22: „Jejich svět musí být rozcupován na cucky (fragmentarizován) tak, aby se nedal spojit v celek, který by dával smysl.“ Slovo „na cucky“ mělo být v závorce a „fragmentace“ v základním textu – vždyť jde o bakalářskou práci, nikoliv o esej do novin!

s. 22: „Každý z nich ve své společnosti bude usilovat o implementaci osobitého a specifického způsobu interpretace Abrahámovského náboženského étosu.“ Proč abrahámovský je s velkým A?

s. 24: „Aby mohli žít svou přirozenost, která znamená směřování k dobru, tak chtějí být nablízku dobro symbolizujícího sídla.“ Opět nejasné přeložky a pádové koncovky

s. 25: „Míra uskutečňování pravé identity, pravého obrazu sebe sama, závisí i na spodobování se s Bohem a Gabal věděl, že podle Stvořitele mají rovné právo na podíl z panství všichni Al Hamdanové. „Krmí-li sytý hladového, se sousty nespochází“ a Gabal si vědomoval nespravedlnost v rukou svého otčima, který ovládá vše a ostatním nezbyvá nic než jen být.“ Opět celé nejasné. Tedy:

a) proč by měl míra zpodobení (nikoliv spodobení) s Bohem mít odraz v Mahfúzově románu? Podobnost s Bohem je křesťanský koncept, nikoliv muslimský (zde je důvod proč odmítám Burdovu verzi transkulturality)

b) jak spolu souvisí „míra podobnosti“ – „Gabal a jeho pojetí dědického práva“ – „nezbývá než jen být“???

s. 26: „Tato diference není zřejmě způsobena umělcovými vzletnými licencemi...“ „a pozn. 67 „na kvadrát“ – co znamená vzletné licence? A sem přidaná naprosto zmatená poznámka č. 67?

s. 26: „V pro potřeby románu zjednodušeném pohledu na duchovní dějiny po prvním proroku Mojžíšovi přichází jako druhý prorok Ježíš, aby přišel třetí a poslední prorok Muhammad.“ Opět přespříliš předložek zmátne čtenáře hned na začátku. Argumentace je v dalším souvětí opětovně nejasná!

s. 27: „Vůči Gabalawimu pocitoval nekonečnou úctu a cítil se být jeho za hrob věrným služebníkem.“ Slovosled je bizarní a nečeský, navíc se autor doslova utopil v předložkách a pádech.

s. 28: „Qasema toto povzbuzení od Všemohoucího učiní v jeho příštím boji ve své podstatě nesmrtelným, podobně, jako svou, vlastně magickou, silou Gabalawi v minulosti vyzbrojil Gabala.“ Slovosled je bizarní a nečeský, navíc se autor doslova utopil v předložkách a pádech.

s. 32: „Tento jediný je zde myšlený, že by lidem umožnil dobrovolně omezit, ba možná na minimum zredukovat jejich nastupující technologickou sílu, aby se pro ně samé nestala v budoucnu záhubou.“ Opětovná nečeská věta s kostrbatým významem.

VI) Studentova komunikace a spolupráce s vedoucím práce: D

Student s nadšením přijal téma práce, aniž by si uvědomil, že práce není sice složitá, ale není ani jednoduchá. Po počátečních setkání vše vypadalo, jako dobře započatá práce. Student se v srpnu soustředil na SZZ, poté vedoucí očekával, že se student ozve. Student však mlčel. Vedoucí práce se tedy pokusil přes sekundární síť autora povzbudit ke kontaktu. Student se tedy nakonec ozval cca 4 týdny před odevzdáním, s tím, že chce „hodit lano“. Po ostré výměně názorů si ovšem student cílovou rovinku nenechal utéct a

vše stihl. Kvůli nedostatku aktivity, tedy nedošlo k závěrečné brainstorming nad tématem, ani na již zmíněné rektury a opravy.

Jsem rád, že autor nakonec práci i v takovéto formě odevzdal a přesto, že není dokonalá, z mého pohledu splňuje obecné požadavky na bakalářskou práci.

Práci hodnotím celkově za D, a to zvláště kvůli stylistice.

Zpracoval 27. prosince 2022

Lukáš de la Vega Nosek, Ph.D.